

Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Leefomgeving (LEO)

Van 11-09-2026

Betreffende P-26-003 Statenvoorstel ZRK-rapport inzake Vervolgonderzoek Civiele kunstwerken provincie Limburg, 17-07-2026 (PS DOC-00956596)

Statenkenmerk

P-26-003

Maastricht

11-09-2026

De voorzitter: Dan gaan wij door met agendapunt 7. Agendapunt 7.1 is het Statenvoorstel ZRK-rapport inzake Vervolgonderzoek Civiele kunstwerken provincie Limburg. U heeft daar kennis van kunnen nemen. Even voor de helderheid: het is geen Collegevoorstel, zoals bekend, maar dit is een rapport van de ZRK zelf. De ZRK concludeert in het onderzoek dat nagenoeg alle aanbevelingen uit 2018 goed zijn opgepakt, maar heeft toch nog een aantal aanbevelingen voor PS en GS die nog aandacht vragen. Ik zie even een changement. Dat kan nu. Ja. Dat gaat helemaal goed. We behandelen dit in twee termijnen. Onze inschatting is dat de eerste termijn binnen drie minuten per fractie zou moeten kunnen. De tweede termijn doen we dan in principe in één minuut, mocht u daar nog aanleiding toe zien. Ik begin eens voor mij links achteraan bij de heer Bosch.

De heer Bosch (PVV): We hebben inderdaad een vervolgonderzoek naar civiele kunstwerken aangevraagd als PS, als follow-up van 2018. Ik moet zeggen, normaliter hebben we altijd wel flink wat hiaten in dit item dat we bespreekbaar hebben hier, maar in dit geval moeten we constateren dat men het goed opgepakt heeft. De losse eindjes die zijn blijven liggen van 2018 heeft men ... Toen wij eind 2025 gevraagd hebben om het stuk te agenderen bij de ZRK om het bij elkaar te verzamelen, hebben we moeten constateren dat 95% van de kunstwerken voldoet aan de norm basic, soms zelfs aan meer dan basic. Wat dat betreft een compliment. Wat ons betreft is dit een goede stap in de richting die we beogen, zeker naar de toekomst toe. Het zal namelijk steeds meer onderhoud vergen. De kunstwerken lopen dadelijk allemaal af. Die gaan nog wel ettelijke miljoenen kosten naarmate we vorderen in de tijd. Maar goed, dat is voor ons nog niet aan de orde. Vandaar dat wij als PVV kunnen stellen dat wij zeer tevreden zijn met de gang van zaken nu. We blijven er natuurlijk wel kort op zitten en laten het regelmatig agenderen, zodat we een vinger aan de pols kunnen houden. Er stond ook nog iets in over iets anders dan een kunstwerk. Dat ging over de taluds van de Buitenring. Dat ga ik dus ook niet behandelen. Dat vind ik niet terecht. Dat hoort hier niet bij de kunstwerken thuis. Tot zover in de eerste termijn, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosch. Dan ga ik naar mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik denk dat we het College moeten complimenteren met de wijze waarop het Rekenkamerrapport uit 2018 is opgepakt en uitgevoerd. We zien verbeteringen. Dat stelt ons ook gerust. Beheer en onderhoud van onze provinciale wegen en kunstwerken is een kostbare post. Het is goed om te kunnen constateren dat de aanbevelingen die gedaan zijn, zijn opgepakt en ook dat ... Sorry, ik word erg afgeleid door mijn burens die met elkaar in gesprek zijn. Sorry. Ik ben blij om te zien dat het goed gekomen is. Ik heb wel nog één vraag. Die gaat over het punt blijvende alertheid. Die gaat over de toekomstige uitvoeringscapaciteit. Dat vormt een belangrijk aandachtspunt voor de Provincie. Dat heeft ermee te maken dat personeel afneemt en dat er een omvangrijke beheer- en vervangingsopgave in heel Nederland staat te gebeuren. Kan het College inzichtelijk maken op welke wijze wij daar nu al op aan het anticiperen zijn, zeker ook met in het achterhoofd de staat van een aantal kunstwerken van de rijksoverheid, die momenteel echt op problematisch niveau zijn. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Hennissen.

De heer Hennissen (D66) Dank u wel, voorzitter. In het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer zien we dat een stevige inhaalslag is gemaakt. Ook D66 wil daar zijn waardering voor uitspreken. Wij zien dat onderhoud van het provinciale wegennet en de kunstwerken zeker een kerntaak is van de Provincie, met aandacht voor veiligheid, bereikbaarheid en ook verstandig omgaan met publiek geld. Wij zien drie aandachtspunten. Daar heb ik drie vragen over. Een deel van de aanbevelingen in het rapport ging over de informatievoorziening aan PS. Over de voortgang wordt gerapporteerd in de begroting, de jaarstukken en in de IPML-voortgangsrapportages. In de bespreking van GS zie ik dat vooral de nadruk ligt op het IPML. Het is nog een beetje onduidelijk hoe de andere aanbevelingen concreet worden overgenomen. Daarbij is het de vraag of GS kan toelichten welke aanbevelingen via welk document worden gerapporteerd, specifiek of GS kan bevestigen dat de kwaliteitsinformatie zowel in de begroting en de jaarstukken komen als in het IPML. Dan de uitvoering. Er zijn genoeg middelen beschikbaar, maar het dagelijkse onderhoud bleef eigenlijk in 2024 en 2025 al een beetje achter als je kijkt naar de besteding. Goed, er is een verouderd beheersplan. In 2026 moet dat nog vervangen worden. Wat is daarvan inmiddels de status? Wanneer is dat gereed en wanneer krijgt PS deze plannen? Als we vooruitkijken, zien we dat er in 2030 nog een grote groei is voor vervangingsopgaven. Daarnaast zitten we wel wat knel met het personeel en de marktcapaciteit. We zijn ook afhankelijk van Rijkswaterstaat, ProRail en andere partijen. Er is nu ook nog een brief binnengekomen die wijst op mogelijke stikstofprocedures als dingen vervangen moeten worden. D66 wil geen tegenstelling creëren tussen woningbouw en infrastructuur. We vinden dat alle twee essentieel. Maar de vergunningsrisico's moeten wel tijdig bekend zijn. Hoe gaat GS ervoor zorgen dat in de nieuwe NIK realistische scenario's worden opgenomen voor capaciteit, kosten, samenwerking en eventueel stikstof, zodat PS daadwerkelijk keuzes kan maken voordat eventuele problemen ontstaan? Ja, voorzitter, D66 steunt dit besluit, dit rapport. Er is veel veranderd sinds 2018. We denken dat we nu goed vooruit moeten kijken om problemen in de toekomst te voorkomen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS constateert naar tevredenheid dat de Provincie de aanbevelingen uit 2018 grotendeels heeft opgevolgd. Chapeau. Dat is belangrijk omdat civiele kunstwerken direct raken aan veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. Tegelijkertijd lezen we in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer een waarschuwing die in het Statenvoorstel onderbelicht blijft. De Provincie is niet alleen afhankelijk van haar eigen beheer, maar ook van Rijkswaterstaat, ProRail en andere wegbeheerders. Juist in Limburg, met beperkte alternatieve routes, kunnen problemen elders grote gevolgen hebben. Daarnaast vraagt de brief van Stichting Behoud Groene Loper Kunrade terecht aandacht voor een ander toekomstig risico. De Rekenkamer wijst er immers zelf op dat vervanging van de kunstwerken vaak niet onder vrijgesteld onderhoud valt en behoorlijk veel stikstofruimte vraagt. Hoe voorkomen we dat de noodzakelijke vervanging van bruggen en viaducten in de toekomst wordt vertraagd doordat de beschikbare stikstofruimte al elders is benut? 50PLUS vindt daarom dat de voorbereiding van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2028-2031 niet alleen inzicht moet geven in geld en capaciteit, maar ook in stikstofrisico's, afhankelijk van andere beheerders en de gevolgen daarvan voor de veiligheid en bereikbaarheid van Limburg. Voorzitter, de kwetsbaarheid staat wel in het ZRK-rapport, maar wordt in het Statenvoorstel bijna technocratisch samengevat. Ik heb zes vragen. 1. Hoe groot zijn de risico's op dit moment van de kunstwerken in Limburg? 2. Welke kunstwerken van Rijkswaterstaat vormen een risico voor Limburg? 3. Is er structureel overleg met Rijkswaterstaat over de vervangingsopgave in Limburg en kan GS aangeven hoe men omgaat met de achterstand van Rijkswaterstaat? 4. Deelt GS dat vervanging van kunstwerken weleens problematisch kan zijn in de te verlenen stikstofruimte in Natura 2000-gebieden? 5. Wanneer verwacht GS dat alle aanbevelingen van A1a en A1b van de ZRK zijn uitgevoerd? 6. Is GS bereid om jaarlijks inzichtelijk te maken welke percentages van de kunstwerken voldoet aan het kwaliteitsniveau basis en hoe zich dit ontwikkelt? Dat was de inbreng van 50PLUS.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. De heer Nefjodov.

De heer Nefjodov (GroenLinks): Dank, voorzitter. De Rekenkamer concludeert dat het merendeel van het onderhoud van de civiele kunstwerken op orde is, maar kunt u wellicht wat uitweiden over het stuk van klimaatadaptatie? Er wordt duidelijk ingegaan op zaken zoals overstroming en hevige neerslag. Dat wordt wel met een paar alinea's helder. Het is ook terecht dat daarop wordt ingegaan. Maar in hoeverre anticipeert u op andere klimaatadaptatieproblemen, zoals bijvoorbeeld de jaarlijks toenemend hitte? Een algemeen bekend feit is dat met de toenemende hitte metaal steeds verder uitwijkt. Dat kan ook wel de gevolgen hebben voor de kunstwerken. Dat is mijn enige vraag.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ubbink.

De heer Ubbink (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor mij zijn bruggen, viaducten en wegen misschien niet het onderwerp dat het meest tot de verbeelding spreekt, maar als een brug dichtgaat of een weg niet beschikbaar is, dan merken we wel dat infrastructuur een publieke basisvoorziening is. Daarom is er goed nieuws. Na de kritische conclusies in 2018 hebben we als Limburg stappen gezet. Inmiddels voldoet 96% van onze provinciale kunstwerken aan minimaal kwaliteitsniveau basis en we hebben meer geïnvesteerd in capaciteit, er wordt beter geïnspecteerd en er is geld beschikbaar voor onderhoud en vervanging. Dat laat precies zien wat wij als SP altijd zeggen: als wij als overheid investeren in mensen, kennis en middelen kunnen wij onze publieke basisvoorzieningen goed beheren. Maar wij lezen in dit rapport ook een belangrijke waarschuwing. Zelfs als Limburg zijn eigen bruggen en viaducten perfect onderhoudt, staan we alsnog stil als Rijkswaterstaat zijn infrastructuur niet op orde heeft. Onze provinciale wegen, rijkswegen, spoorlijnen en vaarwegen vormen namelijk één groot netwerk. Juist Rijkswaterstaat kampt op dit moment met een enorme onderhoudsopgave, beperkte financiële middelen en personeelstekorten. Dat probleem is niks nieuws. Dat komt omdat opeenvolgende kabinetten jarenlang structureel te weinig hebben geïnvesteerd in onderhoud en infrastructuur. Onderhoud werd uitgesteld en projecten werden vooruitgeschoven om geld te besparen. Maar wie onderhoudt uitstelt, bespaart natuurlijk uiteindelijk helemaal niks. Je schuift alleen een grote rekening door naar jezelf in de toekomst. Dat is voor Limburg extra problematisch, want wij zijn een langgerekte provincie met op heel veel plekken heel weinig alternatieve routes. Als een belangrijke rijksweg of brug uitvalt, zijn de gevolgen hier direct groot. Kijk maar naar Urmond. Daarom moeten de verantwoordelijkheden helder blijven. Limburg moet zijn provinciale infrastructuur op orde houden en Rijkswaterstaat moet hetzelfde doen met rijksinfrastructuur. Het kabinet moet Rijkswaterstaat daarvoor voldoende geld en mensen geven. Samenwerking is belangrijk, maar dat mag geen eufemisme worden voor het Rijk dat de rekening doorschuift naar de Provincie. Daar komt nog bij dat wij als Limburg veel minder dan andere regio's profiteren van grote rijksinvesteringen in infrastructuur. Uit cijfers van het Rijk over nieuwe en aanvullende MIRT-investeringen tussen 2020 en 2024 blijkt dat voor Limburg ongeveer € 815 miljoen werd besloten, voor Brabant was dat bijna € 3 miljard en voor Noord-Holland € 5,5 miljard. Dat is natuurlijk niet een-op-een vergelijkbaar, maar het verschil is wel enorm. We zien miljardeninvesteringen rond Brainport, terwijl wij vaak achteraan moeten aansluiten. Daar moeten we van af. Infrastructuur is geen beloning voor regio's om de economische groei te bevorderen, maar infrastructuur is een publieke basisvoorziening waar wij allemaal in Nederland recht op zouden moeten hebben. Voorzitter, wat de SP betreft laat dit rapport dus zien dat Limburg zijn verantwoordelijkheid steeds beter neemt. We mogen hetzelfde verwachten van Den Haag. Dank.

De voorzitter: Volgens mij heeft u aan de voorkant geoefend. Dat was exact drie minuten. Leuk is dat. Goed. Ik ga naar mijn rechterkant. Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Om te beginnen complimenten aan de Provincie en de betrokken medewerkers. Sinds het kritische rapport uit 2018 is een flinke inhaalslag gemaakt. Het beheer is professioneler ingericht en er wordt structureel geïnspecteerd. Inmiddels verkeert bijna 96%, zoals al genoemd, van de provinciale kunstwerken in de staat basis of zelfs beter. Dat is een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd laat het rapport zien dat waakzaamheid nodig blijft. De grote vervangingsopgave komt vooral na 2030, met rond 2034 een piek van bijna € 60 miljoen. Ook is gekwalificeerd personeel steeds moeilijker te vinden. Voorkomen moet worden dat noodzakelijk onderhoud of vervanging steeds maar naar een volgende bestuursperiode wordt doorgeschoven. Onze eerste vraag is daarom: hoe gaat GS ervoor zorgen dat de toekomstige vervangingsopgave nu al zichtbaar en financieel beheersbaar wordt gemaakt? Krijgt PS in de volgende Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen niet alleen de raming, maar ook inzicht in de jaarlijkse kapitaallast en de dekking ervan? Dat is misschien ook een vraag die we op een andere plek aan de Gedeputeerde zouden moeten stellen, maar neem die alvast mee. Daarnaast zien we een forse onderbesteding op het dagelijkse onderhoud in 2024 en 2025. Volgens de Rekenkamer zijn deze middelen niet vrijgevalen. Kan GS aangeven om welk bedrag het exact gaat, waar dit geld nu herkenbaar beschikbaar wordt gehouden en wanneer de bijbehorende werkzaamheden worden uitgevoerd? Voorzitter, onze bereikbaarheid houdt natuurlijk niet op bij de grenzen van provinciaal eigendom. Collega's aan de overkant hebben daar ook al aan gerefereerd. Dat blijkt pijnlijk bij de drie bruggen over het Julianakanaal, waarvoor beperkingen gelden, en bij de Kelperbrug. Het Rijk is eigenaar, maar Limburgse inwoners en ondernemers worden geconfronteerd met omrijden, extra kosten en een slechtere bereikbaarheid. Onze economie komt daar bijna letterlijk tot stilstand. Het Rijk zegt 'Elke regio telt!', in navolging op wat de heer Ubbink ook zei. Dan moet dat ook blijken uit het tijdig onderhouden en herstellen van rijksinfrastructuur in Limburg. Welke concrete afspraken zijn inmiddels met Rijkswaterstaat gemaakt over planning, herstel en kosten? Is GS bereid om samen met andere Provincies en bijvoorbeeld via het IPO een meer dan dringende oproep te doen aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat om de landelijke onderhouds- en vervangingsopgave structureel aan te pakken? We zien hier namelijk een zorgwekkende parallel met de aanleg en uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur. Ook daar is door het Rijk te laat geanticipeerd op een ontwikkeling die al jarenlang te voorzien was. Het gevolg is dat inwoners en bedrijven nu tegen de grenzen van het netwerk aanlopen. Die bijna visieloze en reactieve aanpak, mag zich bij onze wegen, bruggen, sluizen en spoorverbindingen niet herhalen. Worden daarom niet alleen de afzonderlijke projecten, maar ook de gevolgen van verouderde rijksinfrastructuur voortaan als samenhangend risico opgenomen in de IPML-rapportage? Dat is een vraag. Voorzitter, de BBB kan de aanbevelingen van de Rekenkamer steunen. De Provincie is goed op weg. Nu is het zaak die voorsprong vast te houden, toekomstige kosten tijdig zichtbaar te maken en het Rijk nadrukkelijk aan zijn verantwoordelijkheid voor de bereikbaarheid van Limburg te houden. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis, u verslaat bijna mijnheer Ubbink. Dank u wel. Ik ga naar het CDA. Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Wij als CDA denken dat het goed is om het Rekenkamerrapport nu te hebben, nadat we natuurlijk in het verleden wat zorgelijke signalen hebben gehad over onze kunstwerken. Het is natuurlijk wel een risico dat je dit kan gaan zien als schijnveiligheid. De andere sprekers hebben het al benoemd: er zijn met name grote risico's geconstateerd bij de rijkskunstwerken. Ik hoop dat het College dit onderzoek niet gaat zien als een vrijbrief die zegt dat al onze kunstwerken en al onze infrastructuur prima op orde zijn. Dat is niet het geval. Er worden natuurlijk ook echt wel zorgelijke signalen over gedeeld. Mijn collega noemde al Roosteren, het Julianakanaal, maar ook de Kelperbrug. In de infosessie is dat natuurlijk teruggekomen. Dat zijn wel echt een aantal kunstwerken die op rood staan, niet meer op oranje, maar echt op rood. Misschien wel donkerrood. Ik weet het niet. Ik hoop dat we hier geen Italiaanse taferelen

gaan krijgen. De regio wordt nogal eens vergeten in Den Haag, zal ik maar zeggen. Als hier niet dagelijks miljoenen auto's in de file staan, dan wordt een probleem vaker onderaan de stapel gelegd bij IenW. Laten we dat nou absoluut niet toestaan. Ik denk dat het heel goed is om dit rapport in handen te nemen en het als compliment te zien voor het feit dat we de verantwoordelijkheid die we direct kunnen nemen goed nemen, maar zeker op die plekken waar we een gedeelde verantwoordelijkheid hebben of waar bijvoorbeeld het Rijk voor aan de lat staat moeten we extra goed letten. Het zou misschien wel mooi zijn om erop aan te dringen bij de landelijke Rekenkamer een vervolg te geven aan het onderzoek dat onze Zuidelijke Rekenkamer heeft gedaan, om te kijken naar die gedeelde verantwoordelijkheden en plekken waar misschien het Rijk 100% de verantwoordelijkheid heeft voor de kunstwerken. Misschien is dat een goede oproep om richting de Rekenkamer van het Rijk te doen. Ik weet niet of dat allemaal mag en of dat volgens de trias politica correct is, maar ik kan het in ieder geval op deze manier doen: we zien dit graag onderbouwd vanuit nationaal perspectief. Complimenten voor onszelf.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan de Zuidelijke Rekenkamer voor het onderzoek. Het is een positief rapport. Het lot van de meeste positieve rapporten is dat het meestal snel vergeten wordt. Desalniettemin geeft het rapport een belangrijk punt van vertrouwen. De kwaliteit van het grootste deel van onze provinciale civiele kunstwerken voldoet en is ten opzichte van 2018 verbeterd. Bijna 96% van de provinciale civiele kunstwerken voldoet. Om in onderwijstermen te spreken zouden we dus cum laude geslaagd zijn op dit moment. Ook de informatievoorziening is verder geprofessionaliseerd, wat positief is. Het mag best gezegd worden: in Limburg hebben we de basis grotendeels op orde. Tegelijkertijd – het is al gezegd – laat het rapport ook zien dat we niet achterover mogen leunen. De komende jaren wacht een forse beheer- en onderhoudsopgave op ons, niet alleen voor de Provincie, maar ook voor Rijkswaterstaat, gemeenten en waterschappen. Juist daar ziet de VVD een vraagstuk dat verdergaat dan dit rapport. We lezen namelijk dat specialistisch technisch personeel moeilijk te vinden is. De mensen die nodig zijn om civiele kunstwerken te inspecteren, beheren, onderhouden en ontwerpen zijn schaars. Tegelijkertijd vissen alle overheden voor die kennis en capaciteit grotendeels in dezelfde vijver. Dan is het de vraag: moeten we die schaarse kennis in Limburg wel versnipperd blijven organiseren? De VVD ziet kansen om technische kennis en capaciteit veel meer Limburg-breed te bundelen. Denk aan de samenwerking tussen Provincie, Rijkswaterstaat, waterschap, gemeenten en andere relevante partners. Niet als een soort van nieuwe bureaucratische organisatie, maar juist om kennis slimmer te organiseren en gezamenlijk voorbereid te zijn op de onderhoudsopgave die richting de toekomst steeds groter zal worden. Ik heb daarom één vraag aan het College. Is het College bereid om te onderzoeken of technische expertise op het gebied van civiele kunstwerken tussen Limburgse overheden – dus Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschap, Provincie en andere relevante partners – kan worden gebundeld en welke vorm daarvoor het meest effectief zal zijn? Schaarse technische kennis moeten we in Limburg namelijk niet versnipperen. Die moeten we slimmer bundelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Beckers.

De heer Beckers (JA21): Dank u wel, voorzitter. Eerst het goede nieuws: in 2018 was het beheer van onze kunstwerken niet op orde en nu ligt er een rapport dat 'Goed op weg' heet. 96% ligt op niveau basis. Complimenten aan de organisatie. Ik heb toch nog twee punten. Het eerste gaat over de informatie die wij krijgen. De Rekenkamer vraagt in A1a om in de begroting en de jaarstukken expliciet te melden of het kwaliteitsniveau wordt gehaald en in A1b om dat ook in het IPML te doen, specifiek voor de kunstwerken. Nu zie ik in de reactie van het College iets goeds staan. Ze stellen voor om in het IPML structureel over de kwaliteit van alle assets te gaan rapporteren. Dat is precies het gat dat de

Rekenkamer daar ook constateert. Dat is dus winst. Er staat echter een woord dat mij opvalt. Het gaat over de kwaliteit van alle assets, dus niet alleen de civiele kunstwerken. De Rekenmaker vraagt juist om specifiek inzicht in kunstwerken en de ontwikkeling daarvan in de tijd. Als dat straks als één totaalcijfer wordt gemeld, zijn we denk ik niet heel veel opgeschoten. Bovendien gaat dat voorstel over het IPML. Dat is aanbeveling A1b. Punt 1 van de reactie gaat ook vooral over het IPML. In punt 2 lees ik dat ook A1a wordt opgevolgd, maar dat gaat over de begroting en de jaarstukken. Mijn vraag is nu: voert u nu zowel A1a als A1b uit? Dat was me niet helemaal helder. Dan mijn tweede punt. De grote vervangingsgolf komt pas na 2030. Stikstofruimte is schaars. Daar wordt ook vanuit andere opgaven een beroep op gedaan. Dan kan het gebeuren dat we straks iets moeten vervangen, geen keuze, maar een wettelijke plicht, en dat er dan beperkt of geen ruimte is. Daarom mijn laatste vraag. Die is eigenlijk ook aan de overkant van de tafel een aantal keren gesteld in verschillende vormen. Is de Provincie bereid om voor de vervangingsopgave van de komende tien tot vijftien jaar in kaart te brengen welke projecten raken aan stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en hoeveel stikstofruimte daarvoor nodig is? Tot slot kan ik me ook aansluiten bij de heer Bloi voor wat betreft het bundelen van de technische kennis en kunde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (RVL): Dank u wel, voorzitter. Ja. Het is altijd even de vraag bij dit soort sessies: moet ik de grasmaaier uit de schuur halen om het gras voor de voeten van mijn collega's weg te maaien, of de bladhark om de restjes bij elkaar te vegen? Deze ronde geldt voor mij dat laatste. We kennen allemaal het gezegde 'vertrouwen komt te voet en gaat te paard'. Dat geldt in zekere zin ook voor onderhoud aan infrastructuur en kunstwerken. Nadat de ZRK in 2018 heeft geconstateerd dat er het nodige schortte aan beleid, uitvoering en kwaliteit van de kunstwerken, heeft het acht jaar geduurd voordat we zo ver waren dat we de conclusie kunnen trekken dat we er veel beter voor staan. Dat komt niet omdat er niet hard gewerkt is, maar omdat als het gaat over onderhoud aan kunstwerken of het gebrek eraan herstel ervan vele jaren duurt. Dat zien we nu ook als het gaat om het onderhoud van de rijkskunstwerken in Limburg en elders aan het land. Laat dit ook dienen als waarschuwing voor alle verantwoordelijke bestuurders, voor zover dit al niet te laat is. Maar goed, voor wat er is gedaan in Limburg en wat er is bereikt mijn waardering. De Rekenkamer signaleert eigenlijk nog maar één concrete tekortkoming. Dat gaat dan om de informatievoorziening. Daar kom ik zo op terug. Er zijn wat mij betreft ook een paar concrete vragen. Ik denk dan aan de inconsistentie als het gaat om de telling van het aantal kunstwerken. Dat komt op mij een beetje slordig over. Dat deed me denken aan: als ik aan mijn vrouw vraag hoeveel schoenen ze heeft en ik vraag het drie keer, krijg ik drie verschillende antwoorden. Dat gaat echter om een paar schoenen van misschien een paar honderd euro's, maar hier gaat het om kunstwerken van meerdere miljoenen. Ik denk dat het goed zou zijn om een moederbestand te creëren waarin eenmalig het juiste aantal in is vermeld. Daarnaast de concrete vragen aan GS over de aanbevelingen A1a en A1b. Gaan die volledig overgenomen worden? Graag uw antwoord daarop. Dat waren mijn twee concrete vragen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. Dan geef ik nu het woord aan de heer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja. Dank u wel voorzitter. Laat ik namens de organisatie beginnen met het in ontvangst nemen van alle tevredenheid en complimenten die ik gehoord heb. Dat is weleens anders als je aan deze kant van de tafel zit. Ik denk dat we terecht mogen constateren dat hier in de afgelopen acht jaar enorm veel werk is gestoken in het op peil krijgen van het onderhoudsniveau hier. Als Provincie mogen we met z'n allen heel trots zijn op hoe dit is opgepakt. Ik zal de complimenten aan de organisatie overbrengen. Ik heb het voorrecht dat ik hier als bestuurder mag zitten, maar het zijn ook mijn voorgangers geweest en met name degenen die de uitvoering doen die dit resultaat op de mat hebben gelegd. Dan is het altijd fijn om dat heuglijke, positieve nieuws vanuit uw zijde te

mogen delen en verkondigen in de organisatie. Dat voor wat betreft de positiviteit die we hier vandaag met elkaar delen. Dan ga ik naar het ZRK-rapport, naar de inhoud. Er zijn een aantal adviezen gegeven. Laat ik beginnen met de rapportage, door een aantal van u benoemd, onder anderen door de heer Huizing, de heer Beckers en de heer Hennissen. Het staat beter verankerd nu in de begroting. Aan de andere kant staat een iets uitgebreidere toelichting in het IPML. Ik denk dat het grootste belang is dat hij in het IPML op zijn best eindigt, want dat is het moment dat we met elkaar twee keer per jaar de diepte induiken als het gaat over de kwaliteit van onze infrastructuur, zowel het onderhoud als de nieuwaanleg. Daar is de volledigheid het meest op zijn plek, met alle respect voor dat er ook een klein kopje in de begroting moet staan dat dit goed gaat. Dat is zeker waar. Maar als ik overall kijk waar die discussie op zijn best plaatsvindt, dan is dat in en rondom de behandeling van het IPML. Daar hebben we met elkaar ook denk ik een instrument te pakken waarmee je heel scherp kunt sturen op die impact. Natuurlijk moet dat in de begroting benoemd staan, maar ik denk dat – daarom lees ik dat ook terug, mijnheer Beckers – bij ons de blik met name op het IPML ligt, want daar hebben we met elkaar de inhoudelijke discussie. Daar vindt de grote overweging plaats van hoe je omgaat met onderhoud en nieuwaanleg. Vandaar de focus ook in onze beantwoording en ik denk ook wat de Rekenkamer zelf constateert. Het komt in de begroting, maar de prioriteit aan onze zijde ligt op hoe we rapporteren in het IPML. Ik ga eerst verder met de inhoud. De rijksinfrastructuur doen we met z'n allen het laatst, omdat dat het toetje is waar je je het meest op kunt verheugen. Vergunningsrisico's. Dat was een van de punten die door u in verschillende bewoordingen werd bevraagd. Mevrouw Fischer vroeg ernaar, net als mijnheer Bloi en mevrouw Berghorst. Vergunningsrisico's en dan met name die rondom stikstof. Dat is een aandachtspunt waar je met elkaar mee aan de slag bent. Heel eerlijk: in de onderhouds- en vervangingsopgave zien wij een beperkt risico op dit moment als het gaat over vergunningsaanvragen in stikstof. Deels is het vaak tijdelijke ruimte die je nodig hebt. Rondom onderhoudsopgaven; omdat je vervangt wat er al is, is vaak minder vergunningsruimte nodig dan bij nieuwaanleg. Bij nieuwaanleg heb je echt een ander type vergunningsaanvraag dan bij onderhoud. We zien op dit moment dat dat goed te doen is, met de vergunningen die we nu nodig hebben voor vervangingen en onderhoud. We zien ook vaak dat geen additionele vergunning nodig is, omdat je daar makkelijk mee uit de voeten kunt. Onze grote uitdagingen zitten wel bij nieuwaanleg, kan ik u vertellen. Dat is superspannend. Ik ga ook even naar de capaciteit toe. Als je een vergunning hebt en je hebt geen mensen om het aan te kunnen leggen, dan heb je een grote uitdaging. Daarmee komen we wel al een beetje in die blik richting de rijksinfrastructuur natuurlijk. Omdat het Rijk in de komende twintig jaar – dat is de periode waar we over spreken – aan de totale verbouwing van onze Nederlandse nationale infrastructuur begint, wordt dus ook van iedere aannemer die enigszins grootschalig iets kan oppakken heel veel gevraagd. Uit het veld zelf horen we wel iets wat we ter harte moeten nemen. Dan kijk ik ook even naar de opmerking van de heer Bloi om met verschillende overheidslagen met elkaar na te denken over hoe je omgaat bijvoorbeeld met een consistente lijn in projecten die je in de markt zet. Als je in één keer in één jaar twintig nieuwe projecten brengt en in de jaren daarna maar één of twee, dan is dat voor de markt niet te behappen. Zij zeggen: wees nou voorspelbaar, kom met een bepaalde consistentie in de vragen aan de markt, want daar kunnen wij op inhuren, op investeren en onze materialen en menskracht op organiseren. Dan kun je een grote lijn van groot onderhoud in ons land en ook in onze Provincie met elkaar realiseren. Die doorkijk die u vroeg in verschillende bijdragen, is daarvoor natuurlijk van groot belang. Dat wij zelf ... U ziet het in het IPML en ook in de analyse van de ZRK. De investeringen die wij moeten gaan doen ... Daar zitten bepaalde pieken in. In 2034 is er bijvoorbeeld een grote piek in onze eigen vervanging van kunstwerken. Hoe zorg je er dan voor dat je dat op een goede manier plant in de komende jaren en dat dat zich ook verhoudt tot de investeringen van het Rijk? Dat is een puzzel die we met elkaar moeten leggen. Dat kunnen wij, in goed overleg. Mevrouw Fischer vroeg ook nog: zit u regelmatig om tafel met Rijkswaterstaat? Ja. Tegenwoordig zit ik zo vaak om tafel met Rijkswaterstaat dat ik liever zou hebben dat dat wat minder zou zijn. Normaal heb je structurele overleggen over bepaalde projecten et cetera. Tegenwoordig hebben we met regelmaat een crisisoverlegje. Dat zijn wel de

momenten die je eigenlijk aan de voorkant moet willen wegnemen. Dan is de constatering zoals wij ons eigen onderhoud hebben aangepakt en de langjarige verbeteringslag die je met elkaar wilt doorvoeren ... Dat zul je ook moeten doen in de afstemming tussen Rijk en regio. Ook met gemeenten, want zij zetten ook vaak grote projecten in de markt. Als je dat met z'n allen goed doet, heb je veel meer kans dat je goedkoper en ook nog eens langdurig goed onderhoud kunt leveren aan je infrastructuur.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Ik heb daar een vraag over. Kan die vervangingspiek in 2034 ook betekenen dat we ervoor kiezen om te gaan faseren in de tijd en dat we dus zeggen: bepaalde kunstwerken zijn pas in 2034 aan vervanging toe, maar we doen dat vast eerder om te spreiden en om te kijken: als er toevallig een plek is waar de rijksoverheid ook aan het werk gaat of waar een gemeente ook aan het werk gaat, kunnen we dat samenpakken? Moet ik dat zo begrijpen?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Met uw goedvinden, voorzitter, geef ik antwoord op deze vraag.

De voorzitter: Ja, geeft u maar antwoord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: U wilt natuurlijk nog meer van die perfecte beantwoordingen horen binnen de tijd vandaag. Dat snap ik. Ja, wij kijken sowieso naar de plek waar werk met werk gemaakt kan worden, mevrouw Berghorst. Dat is iets wat je altijd probeert. Daar waar je een grootschaliger project doet, probeer je met meerdere overheidslagen te kijken of je het gelijktijdig met elkaar kunt oppakken. Dat doen we met RWS. Ik weet dat het is gebeurd in de voorbereiding rond bijvoorbeeld de aanpak bij Zaarderheiken. Er wordt zeker gekeken: kun je dan ... O ja, de Kelperbrug, de aanleg van de N280 en de vervanging van de Kelperbrug. Dat is een combinatie die je met elkaar gelijktijdig oppakt, waarbij je dat in samenspraak met elkaar probeert te organiseren. Dat kost uiteindelijk minder, hoewel u bij de behandeling van het volgende stuk tot de conclusie zult komen dat er af en toe ook weer meer geld nodig is in het leven. Maar we proberen door die zaken met elkaar te combineren wel zo efficiënt en zo effectief mogelijk aan de slag te zijn.

De voorzitter: Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (RVL): Dank u, voorzitter. Ik had 'm eigenlijk bedacht voor de tweede termijn, maar ik zie nu wel een haakje met uw betoog hiervoor. Misschien is het er, maar dan hoor ik graag waar ik het kan vinden. Hebben wij eenzelfde inzicht in de rijkskunstwerken in Limburg als het gaat om de timing van de vervangingen of de verbeteringen? Zo ja, waar kan ik dat vinden? Als we het niet hebben, zou het dan niet zeer wenselijk zijn? Dat is eigenlijk de vraag.

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou willen beginnen met: het zou wenselijk zijn als RWS dat zelf zou hebben. Voordat wij het hebben, is het belangrijk dat zij zelf een duidelijk beeld hebben van hoe hun vervangingsopgave eruitziet en hoe ze die vorm willen geven. Dan kom ik toch bij het punt rijksinfrastructuur. Dat is een discussie waar je nu volop inzit. We constateren met elkaar en in Limburg duidelijke voorbeelden met meerdere bruggen die op dit moment gesloten worden voor vrachtverkeer. We zien dat het langjarig ontbreken van het goede onderhoud en het tijdige onderhoud ertoe leidt dat infrastructuur gewoon niet meer volledig bruikbaar is zonder dat je enorme risico's gaat nemen. Of het Rijk zelf 100% duidelijk heeft hoe kwetsbaar het gebrek aan onderhoud is, is nog maar de vraag. Ze zijn op al die verschillende elementen weer nieuw onderzoek

aan het doen om te zien of de staat van instandhouding wel voldoende is. Er lopen op een aantal bruggen die we hier vandaag ook hebben besproken als het gaat over rijksinfrastructuur nog steeds nieuwe onderzoeken om te kijken of de kwaliteit voldoende is en of onderhoud niet eigenlijk nog meer nodig is dan al gedacht werd. Dan ben je natuurlijk al veel te laat, als je op dat punt aankomt met elkaar.

De voorzitter: Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (RVL): Ja, als vervolg daarop: los van het feit dat wij aandringen op adequaat onderhoud bij het Rijk, is het dan om te beginnen niet heel wenselijk dat we, om te beginnen voor Limburg, een heel goed beeld van de staat van onderhoud van al hun kunstwerken eisen, waarbij dat vervolgens als basis dient voor een plan van aanpak?

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dat gesprek loopt. Er zijn echt veel gesprekken over: geef nou het juiste beeld bij de juiste infrastructuur die u beheert in onze provincie, zeker omdat wij in veel gevallen ook gewoon de wegbeheerder zijn. Wij zijn niet verantwoordelijk voor het onderhoud aan de brug, maar wel voor de weg die eroverheen gaat. Als een brug uitvalt, zijn we dus ook verantwoordelijk voor de maatregelen die genomen moeten worden om ervoor te zorgen dat het verkeer goed gemanaged wordt. Dus ja, dat gesprek loopt en ja, daar zijn we druk mee bezig. Hebben we dat antwoord? Nee. Hopen we dat we het krijgen? Ja. Dus we zitten volledig op één lijn voor wat betreft de behoefte die er is. Ik denk dat we met elkaar moeten constateren dat het onderhoud te wensen overgelaten heeft voor rijksinfrastructuur en dat we nu ook nog eens geconfronteerd worden met een situatie in het land waarbij er voor € 80 miljard tekort is om nieuwaanleg te faciliteren en onderhoud voldoende te organiseren. Dat is echt een enorme zak geld voor de komende jaren, waar we een tekort aan hebben. Binnen een aantal weken komt het ministerie met zijn herprioritering. In de gesprekken die tot nu toe plaatsvinden wordt het woord 'bloedbad' gewoon in de mond genomen. Het wordt een slachting als het gaat over nieuwaanlegprojecten. Die worden allemaal geschrapt in ons land. Er gaan heel veel zaken niet door. Heel veel onderhoud kan pas heel laat plaatsvinden. Het is echt dramatisch op dit moment, op nationale schaal.

De voorzitter: Mijnheer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Ik hoor de Gedeputeerde een bedrag van € 80 miljard noemen voor heel Nederland. Dan kunt u volgens mij de vervolgvraag bedenken: hoeveel van die € 80 miljard is op Limburg van toepassing?

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dank u wel. Die specificatie op regiogebied hebben wij nog niet ontvangen. Daar is nog niet duidelijk: hoe groot is het bedrag dat hier nodig is? Wat het Rijk wel zegt is: onderhoud gaat voor nieuwaanleg in de basis. Het onderhouden van de huidige infrastructuur heeft prioriteit boven nieuwaanleg. Maar u kunt zich voorstellen, met alle plannen van grootschalige woningbouw die u allemaal voorbij heeft zien komen de afgelopen jaren, dat als je ergens een nieuwe woonwijk ontsluit of als je ergens grootschalig tienduizenden nieuwe huizen neerzet, een afrit naar een snelweg beste wel handig kan zijn in zo'n situatie of dat een uitbreiding van stationscapaciteit in sommige gevallen broodnodig is. Daar gaat men dadelijk een heftige keuze in maken. Dat wordt echt heel heftig. Heel veel projecten in heel veel delen van het land gaan zwaar teleurgesteld raken.

Binnen nu en vier weken gaat dat volgens mij gebeuren. De minister komt volgens mij ergens halverwege oktober met de brief waarin hij dit aan de Kamer gaat uitleggen.

De voorzitter: Mevrouw Fischer, had u nog een vraag?

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ja. Het is allemaal risicovol wat er staat te gebeuren. Is dat risico te dragen of gebeuren er misschien rare dingen zonder dat er iets verbeterd is? De vervanging van kunstwerken kan dus problematisch zijn. Dat zei u net ook. Maar zit daar ook iets bij in relatie tot stikstof in Natura 2000-gebieden?

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Op de schaal van rijksprojecten, met name nieuwaanlegprojecten, kan stikstof in sommige gevallen wel degelijk problematisch zijn. Dat hebben we gezien toen Mark Harbers als voormalig minister van IenW een groot aantal projecten in Nederland stopzette, deels vanwege de stikstofproblematiek en deels ook omdat hij gewoon te weinig geld had. Maar die combinatie leidde er destijds toe dat bijvoorbeeld heel veel projecten rond de A2 ... Dan bedoel ik niet het Limburgse deel van de A2, maar met name het deel bijvoorbeeld in Brabant ... Er zijn heel veel grote projecten van vernieuwing die noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld bij Den Bosch of rondom Eindhoven, destijds stilgelegd. Er is toen op de pauzeknop gedrukt vanwege onder andere vergunningsproblemen rondom stikstof. Dat is één component. Daarnaast was het geld op. Die combinatie leidde tot deze keuze. Dus ja, stikstof is bij de nieuwaanleg van projecten, niet zozeer bij onderhoud, echt wel af en toe een groot dilemma. Bij het onderhoud is dat in veel mindere mate het geval. Dus om de kwaliteit van de kunstwerken op peil te houden zou ik niet stikstof aanwijzen als het grote argumenten. Daar zijn geld en in de tweede plaats misschien capaciteit om het te kunnen doen in een bepaald tempo grotere dilemma's waar we tegenaan lopen dan de vergunningen vanuit stikstof. Dat geldt voor het onderhoudsdeel, niet voor nieuwaanleg. Ik denk dat dat onderscheid wel heel belangrijk is om te maken. Ik blijf dan toch nog even bij het Rijk hangen. Dat is een beetje vreemd, dat je in een prettige discussie over een rapport van de Zuidelijke Rekenkamer tot de conclusie komt met elkaar dat het bij ons best wel lekker gaat – heel sympathiek om dat te horen – maar dat we met elkaar eigenlijk de grootste zorgen in onze provincie ervaren als het gaat om de rijksinfrastructuur. Wat u van mij mag verwachten is dat we in de komende weken veel gesprekken zullen voeren met het Rijk, in alle geledingen die er zijn. Of het nou ambtelijk is of bestuurlijk, er volgen veel gesprekken. De BBB deed de oproep om gezamenlijk duidelijk een signaal naar Den Haag toe te brengen. Er waren meer collega's die daar iets over zeiden. Het antwoord daarop is: ja, we hebben dat vrij recent gedaan in IPO-verband, gesteund ook nog eens door de monsterc coalitie of door het monsterverbond, zoals De Limburger het noemde, van partijen die zich gebundeld hebben. Dan moet u denken aan werkgeversorganisaties, de ANWB, iedereen die ook maar belang heeft bij het goed functioneren van onze infrastructuur ... Daar zitten de vakbonden bij. Daar zit iedereen bij die in ons land denkt: onze wegen zijn de bloedvaten van de samenleving. Als het daar stopt met stromen, staat alles op een gegeven moment stil. Met die brede alliantie hebben wij een signaal afgegeven richting het Haagse, richting de minister, richting ook alle politieke partijen die straks die keuzes moeten maken om extra te investeren in onze infrastructuur. Ik hoop dan ook dat we misschien naar voorbeeld van de Duitsers ooit een groot investeringsfonds optuigen om onze infrastructuur gewoon op orde te krijgen, want investeren in de infrastructuur zorgt er op de lange termijn voor dat je land meer geld verdient en je uiteindelijk die investering ook weer terugverdient. Dan bedoel ik investeren in of het nou sluizen en stuwen zijn, railinfrastructuur is of wegen zijn. Op alle fronten zul je aan de bak moeten, want het is op alle fronten bijzonder beroerd. Als laatste punt van de rijksinfrastructuur kom ik bij de heer Ubbink van de SP uit. Die vroeg: waar in de MIRT-gelden ... Waar landt dan dat geld? In Limburg een kleine miljard, in Brabant € 3 miljard. Dat was uw analyse. Voor een deel kun je uitrekenen wat dat betekent

per hoofd van de bevolking. Dan zul je inderdaad zien dat in Limburg per hoofd van de bevolking net iets minder geïnvesteerd is dan in Brabant, dat qua inwoners natuurlijk wel dubbel zo groot is als onze provincie, of iets meer zelfs. Dan kijk ik toch even ook naar hoe wij als Provincie Limburg optrekken richting Den Haag. Dat doen wij altijd samen met Brabant. Als je kijkt naar het Nederlandse vervoersecosysteem, dan moeten we met elkaar scherp kijken naar: waar staat het dan vast, waar hebben Limburg en de rest van Nederland behoefte aan? Ik kan u verzekeren: de laatste twee jaar hebben wij als Provincie misschien wel het meeste gelobbyd om de aanpassingen aan het spoor in de knoop Eindhoven met elkaar te realiseren. Een investering in het spoor in Eindhoven en met name een verbreding van de perrons daar, zou op lange termijn de snellere verbinding richting Limburg mogelijk maken vanuit Weert, vanuit Venlo et cetera, en maakt ook onze ambities als het gaat over internationale verbindingen, bijvoorbeeld de trein Aken-Heerlen-Eindhoven ... Dat heeft een perronverbreding in Eindhoven nodig, omdat anders te weinig volume mogelijk is aan bewegingen op het net. Dat soort zaken moeten we wel meenemen. Dus het is niet sec: er is meer in Brabant geïnvesteerd dan in Limburg, dus dat is een probleem. Nee, het kan ook weleens zo zijn dat het oplossen van een knoop of een verstopping ergens in Eindhoven leidt tot veel beter spoorverkeer naar het Limburgse toe. Dat is in ieder geval een kleine nuance die ik zou willen maken bij het totaalpakket aan investeringen. Dat neemt niet weg dat wij natuurlijk altijd zullen pleiten voor de zaken die voor Limburg belangrijk zijn. Nou moet ik wel zeggen dat we met de A2 en de Maaslijn op dit moment projecten hebben die best groot zijn in de uitvoering, waar men in de rest van Nederland met enige jaloezie naar kijkt, want die lijken allemaal wel door te gaan, terwijl in heel veel delen van het land strepen door grote projecten gaan. Dat voor wat betreft de vragen rondom de rijksinfrastructuur.

De voorzitter: Gaat u langzaam afronden?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Daarmee kom ik tot het einde. Dan heb ik vast ergens een vraag vergeten, maar die stellen de Statenleden dan vaak zelf weer.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we bij de tweede termijn van uw commissie. Het voorstel is om daar één minuut per fractie voor te nemen, voor zover u daar gebruik van wil maken. Ik begin weer bij de heer Bosch. Niet. Mevrouw Berghorst. Niet. Mijnheer Hennissen. Niet. Mevrouw Fischer. Kunt u de microfoon aanzetten?

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ik zou alleen nog willen weten of jaarlijks inzichtelijk gemaakt zou kunnen worden welk percentage van de kunstwerken deugdelijk of goed is.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Nefjodov.

De heer Nefjodov (GroenLinks): Ja. Kunt u nog kort herhalen wat u zei over de klimaatadaptatie omtrent hitte? Volgens mij heb ik dat gemist of heeft u daar niets over gezegd?

De voorzitter: Mijnheer Ubbink, een tweede termijn? Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ik heb het misschien gemist, maar ik heb nog wel een paar vragen. Als het gaat om het zichtbaar maken van de toekomstige kapitaallasten had ik een vraag gesteld. U zei dat u dat in het IPML wel zichtbaar gaat maken. Ik refereer ook aan de andere portefeuilles. We hebben natuurlijk meer kapitaallasten dan alleen infrastructurele. Het zou voor toekomstige bestuurders tot in de lengte der jaren toch wel nuttig zijn om een integrale staat van kapitaallasten beschikbaar te hebben, zodat men ook voor de toekomst weet welke financiële ruimte beschikbaar is. Dan heb ik nog een vraag gesteld over de onderbesteding van middelen in 2024 en 2025, waar die zichtbaar zijn en

of die alsnog besteed worden voor het doel waarvoor ze bedoeld waren uiteindelijk. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Ijpelaar, een tweede termijn?

De heer Ijpelaar (CDA): Nee.

De voorzitter: Mijnheer Bloi? Mijnheer Beckers? Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (RVL): Ja, dank u, voorzitter. Twee dingen. Er was één vraag van mij niet beantwoord. Die ging over het vaststellen van het exacte aantal provinciale kunstwerken, wat hij daaraan ging doen. Ik had als voortzetting op mijn interruptie, maar ook op wat ik had willen vragen in de tweede termijn de vraag: is het niet eigenlijk heel normaal dat wij van Rijkswaterstaat, van een professionele organisatie, vragen om in ieder geval voor de provincie Limburg duidelijk inzicht te bieden, vergelijkbaar met wat we nu hebben van provinciale kunstwerken? U gaf aan dat u erover in gesprek bent en dat u de hoop heeft dat het gerealiseerd wordt. Hoop is uitgestelde teleurstelling, denk ik altijd. Is het dan niet heel billijk dat wij heel concreet aan Rijkswaterstaat vragen: geef ons binnen een vastgestelde termijn dat inzicht voor de staat van onderhoud van alle rijkskunstwerken in de provincie? Dat staat nog even los van het feit dat ze het daadwerkelijk gaan herstellen. Wij willen dat beeld hebben. Dat is de concrete vraag.

De voorzitter: Mijnheer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Van achteren naar voren dan. De heer Huizing. Ja, dat verzoek gaan we bij RWS doen. We hebben overall wel een beeld, maar of dat op het detailniveau is dat je zou willen, is de discussie. Ik hoor net: er komt de komende tijd een update aan, een actualisatie van het beeld dat we hebben. Ik hoop dat dat dan voldoet aan de wens die u heeft. Uw tweede vraag is: hoeveel kunstwerken ...

De heer Huizing (RVL): Is dat een toezegging van u?

Gedeputeerde Kuntzelaers: De toezegging is dat ik die vraag uitzet bij RWS. Wat het antwoord daarop gaat zijn, zal ik u laten weten als actualiteit bij het komende IPML. Dan kan ik u updaten over wat de status is van die situatie. Dan is het een toezegging, smart geformuleerd: bij de behandeling van het nieuwe IPML komt er een antwoord over de staat van onderhoud bij RWS. Het andere was een definitiekwestie inderdaad. Die zullen wij in ieder geval verhelderen, zodat er één definitie is: wat is een kunstwerk en wat voldoet er precies aan? De heer Huizing hoeft dan nooit meer te twijfelen over hoeveel kunstwerken er daadwerkelijk zijn. Dat gaan wij zeker doen. Dan gaan we het bochtje terug maken en kom ik bij de heer Nijenhuis van de BBB. De onderbestedingen in 2024 en 2025 zijn overgeboekt via overboekingsvoorstellen naar de opeenvolgende jaren. In 2026 zullen wij al die overboekingen hebben verspijkerd, om het maar zo te zeggen. Daarmee zijn die middelen uiteindelijk toch voor onderhoud ingezet. Maar af en toe, zeker omdat je met grote projecten en grote plannen te maken hebt, verschuift dat naar een volgende jaargang. In 2026 zijn al die middelen weer keurig opgelost en verwerkt.

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Wat is dan uw verwachting als het gaat om de onderhoudstoestand voor de komende jaren? We kunnen wel door blijven schuiven, maar daarmee gaan we een volgende ZRK-rapportage misschien wel minder positief tegemoet zien.

De voorzitter: Ja, dank u wel, voorzitter. Dat stopt dus dit jaar, want wij hebben daarmee het doorschuiven van de middelen van 2024, 2025 en 2026 ingehaald, om het maar zo te zeggen. Er is dus geen vertraging meer. Ik verwacht dat we voor de komende jaren gewoon weer op schema zitten en dat we de basiseisen die we met elkaar hebben vastgesteld, dat minimaal 95% van onze kunstwerken op het niveau basis zit, kunnen vasthouden. We zitten nu op 96%. Ik hoop zelfs dat we dat kunnen vasthouden. Maar de minimale afspraak die we met de Staten hebben kunnen we gewoon gestand doen. Daar gaan we van uit. Toekomstige kapitaallasten. Fair point van u, mijnheer Nijenhuis. In het IPML gaan wij ze natuurlijk inzichtelijk maken voor infrastructuur. Wij zullen ook even de boodschap overbrengen dat dat dan in de begroting van de totale kapitaallasten, die zich uitstrekken over meerdere thema's en onderwerpen dan alleen het infrastructurele deel natuurlijk in onze provincie, op een goede manier in beeld wordt gebracht. Ik weet niet hoe dat georganiseerd wordt, maar ik ga ervan uit dat we dat helemaal voor elkaar kunnen krijgen. Dan kom ik bij GroenLinks. Zij hadden nog een vraag over klimaatadaptatie. U stelde: zeker ook hitte bijvoorbeeld heeft invloed op metaal. Daar wordt rekening mee gehouden, maar we kiezen in de basis voor beton als basis voor kunstwerken. Dat is minder gevoelig voor temperatuurschommelingen. Dus het is richting de toekomst belangrijk dat we de kwetsbaarheid goed in beeld hebben en dat we dus ook de materiaalkeuze die we maken aanpassen op meer regen, meer hitte et cetera. Daar houden wij zeker rekening mee. Het geldt ook bijvoorbeeld voor taluds. Als je met meer regenval te maken hebt, moet je daar slim over nadenken, zodat niet alles wegspoelt, dus dat je de hellingen bijvoorbeeld niet zo scherp maakt. Dat zijn allemaal wijze lessen die je trekt als je hier lang genoeg zit. Over dat soort zaken wordt zeker in de toekomst goed nagedacht en daar wordt rekening mee gehouden. Dat brengt mij bij de vraag van 50PLUS over het goed inzichtelijk houden van het percentage kunstwerken. Dat doen we in het IPML. Daar zullen we u keurig een beeld geven van hoeveel procent van de kunstwerken op welk niveau onderhouden wordt, zodat we daarmee voldoen aan de afspraken die we met u gemaakt hebben, namelijk om minimaal 95% op het niveau basis te onderhouden. Daarmee, voorzitter, zijn we klaar!

De voorzitter: Daarmee bent u klaar. Wij nog niet. Ik ga even de toezegging formuleren. Dat was er volgens mij eentje, in dit geval aan de heer Huizing. **U zet de vraag bij Rijkswaterstaat of bij het Rijk uit over wat nou de feitelijke staat van onderhoud van de kunstwerken in Limburg is** en dat u daar in het IPML over rapporteert. Heb ik dat zo goed verwoord?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Mag ik dat herformuleren, voorzitter?

De voorzitter: U heeft zich bedacht. Ja.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nee, het IPML is nu al klaar. Maar **bij de actualiteiten die we altijd melden aan het begin van het behandelen van het IPML, zullen wij reflecteren op de vraag van de heer Huizing.** Dat krijg ik in het proces namelijk wel nog geregeld, de aanpassing van het IPML niet.

De voorzitter: Oké. Dat wordt zo verwerkt in de formulering zoals de Griffie die zal noteren. Dan de formele vraag: acht u het Statenvoorstel behandelbaar? Het is overigens voor de formaliteit uw eigen Statenvoorstel. Het is een ZRK-rapport. Ik zie instemmend geknik. Dan wil ik even vragen: wie vindt dat het een bespreekstuk dient te zijn in de Staten? Niemand. Dan wordt het vlaai voor de medewerkers en een hamerstuk in de Staten. Ja? Dan stel ik voor dat wij even een paar minuten schorsen om uw handen te wassen. Dan kan, zoals mevrouw Fischer al zei, daar ook even iets geregeld worden met de inrichting van de plek. Het is nu 11.40 uur. Om 11.45 uur moet u terug zijn. Ik zal wel pingen als u geacht wordt weer naar binnen te komen.



De commissiegriffier,

De voorzitter,

L. van Birgelen-Droog

M. Depondt-Olivers